

Landskapsnämndens framställning till Ålands
landsting med anledning av landstingets beslut
att uppdraga åt landskapsnämnden att föranstal-
ta en allsidig utredning rörande möjligheterna
att samordna och centralisera de åländska byd-
deskolorna så, att deras verksamhetsprogram
på bästa sätt tjäna landskapets behov, samt
att under tiden en dylik utredning företages,
N:o 28/1949. på försök förlägga lantmannaskolan till
lantmannaskolan såsom fast sommarskola med am-
bulerande vinterskola.

Med anledning av landstingets förenämnda beslut får landskapsnämnden
härmed vördsamt framhålla följande:

Såsom grund för den av landstinget beslutna utredningen rörande möj-
ligheterna att samordna och centralisera landskapets bygdeskolor har land-
skapsnämnden inbegärt utlåtande av nedannämnda, i landskapet verkande orga-
nisationer och institutioner, på hit hörande område.

- 1) Direktionen för Ålands ambulerande lantmannaskola,
- 2) Direktionen för Ålands lantmannaskola,
- 3) Direktionen för Ålands kvinnliga hemslöjdsskola,

- 4) Styrelsen för Ålands Marthadistriktsförbund,
- 5) Styrelsen för Delegationen för Ålands lantmannagillen,
- 6) Styrelsen för Ålands Hemslöjdsförening samt
- 7) Styrelsen för Ålands lantmannaskolas kamratförbund.

Av de inkomna utlåtandena kan följande sammandrag göras:

1) En sammanslagning av Ålands lantmannaskola och Ålands ambulerande lanthushållsskola med gemensamt arbetsår under vinterhalvåret har av ingen organisation rekommenderats;

2) En förläggning av en fast lanthushållsskolekurs till lantmannaskolan under sommarhalvåret kan däremot anses motiverat samt har tillstyrkts av de organisationer, vilka tagit ställning till denna fråga;

3) Ålands kvinnliga hemslöjdsskola i sin egenskap av specialiserad yrkesskola kan icke samordnas eller sammanslås med någon annan bygdeskola samt

4) att Ålands Hemslöjdsförenings ambulatoriska skolor tillsvidare bäst fylla sin uppgift, ifall de arbeta såsom hitintills.

Enär samtliga utlåtanden i princip varit samstämmiga, har landskapsnämnden icke ansett skäl föreligga att på detta stadium inbegära utlåtanden och utredningar från motsvarande organisationer i riket eller i Sverige, detta så mycket mer som den av petitionären åberopade lantmannaskolan

på Vestankvarn i Ingå socken, på grund av praktiska omständigheter, indragit sin s.k. värdinneavdelning. Ej heller vid någon annan, på svenskt håll verkande lantmannaskola i riket har man, trots en strävan att även här centralisera bygdeskolorna, ansett det vara motiverat att direkt samordna lantmanna- och hushållsskolorna.

Landskapsnämndens uppdrag åt Direktionen för Ålands ambulerande lanthushållsskola att under tiden 1 maj - 15 oktober 1949 anordna en fast sommarkurs å Ålands lantmannaskola gav negativt resultat. Ty trots annonseringar och propagande anmälde sig ingen elev till den planerade kursen. I detta sammanhang kan samtidigt meddelas att skolans vårkurs i Västra Saltvik besöktes av 12 elever och den nu pågående kursen i Lumparland räknar 15 elever. Ett liknande försök med en fast sommarkurs gjordes även av Garantiföreningen för Ålands ambulerande lanthushållsskola år 1947 med samma resultat, varför tidpunkten, av allt att döma ännu icke synes vara mogen för inrättandet av en stationär lanthushållsskola.

Ett samordnande och en centralisering av de åländska bygdeskolorna är ett så pass viktigt problem att det ingalunda kan avföras från dagordningen i och med denna utredning. Men en positiv lösning av frågan förutsätter även tillgång på tidsenliga skollokaliteter. Av de bygdeskolor, vilka i detta nu arbeta stationärt, nämligen Ålands lantmannaskola och Ålands

kvinnliga hemslöjdsskola, kan ingen utan genomgående och dyrbara moderniserings- och tillbyggnadsarbeten tjäna såsom stomme för en blivande landsbygdens yrkesskola. Men i och med att eventuella nybyggnadsplaner föras fram måste en ny undersökning verkställas angående möjligheterna att centralisera de i denna framställning berörda skolorna.

Maridamn den 1 november 1949.

På landskapsnämndens vägnar:

Lantråd

Viktor Strandfält

Landskapsagronom

Ernst Johansson

N:o B.D.Agr. 1/5 -49.

Nº 2/1949.

KULTURUTSKOTTETS betänkande Nº 2/1949 med anledning av Ålands landskapsnämnds framställning till Ålands landsting, innefattande en av landstinget inbegärd allsidig utredning rörande möjligheterna att samordna och centralisera de åländska bygdeskolorna så, att deras verksamhetsprogram på bästa sätt tjäna landskapets behov samt att under tiden en dylik utredning företages, på försök förlägga lantmannaskolan till lantmannaskolan såsom fast-sommarskola med ambulerande vinterskola.

Med anledning av landskapsnämndens förebragta utredning får kulturutskottet vördsamt framhålla följande:

Först ville utskottet ha sagt, att utredningen borde ha gjorts mer allsidig och uttömmande, detta sett såväl ur ekonomisk som pedagogisk synpunkt. Frågan hör utan tvekan, såsom landskapsnämnden säger, till landskapets viktigare problem. En omständighet, som för närvarande ställer hinder i vägen att på ett mera framgångsrikt sätt lösa problemet, utgör den bristande tillgången på tidsenliga lokaliteter för en centralisering av skolorna i fråga. Enligt utskottets uppfattning borde därför i en ny utredning också planer på nödiga nybyggnader uppgöras.

Enighet torde dock råda därom, att Ålands ambulerande lantmannaskola bäst tjänar sitt ändamål och när vidast inom landskapets olika befolkningslager genom att vandra och att denna verksamhetsform om möjligt bör bibehållas.

Att upprätthålla lantmannaskolan som en fast skola synes i detta nu ej ha några utsikter. En linje, som emellertid borde prövas, vore om folkhögskolan kunde utvidga sitt undervisningsprogram med en uppdelad linje i huslig ekonomi, varigenom de kvinnliga eleverna vid denna skola bleve i tillfälle att genomgå en specialkurs i hemhushållning och hemvård, med huvudvikten lagd på finare matlagning och bakning. Denna "vårdinneavdelning" skulle helst förestås av en särskild facklärarinna. Denna tanke uttalades i tiden av fröken Fanny Sundström, då hon fungerade som husmor vid folkhögskolan. Planen kunde då ej realiseras på grund av bristande penningtillgångar.

Enligt utskottets mening borde frågan på nytt prövas. Under förutsättning att landskapsbidrag kan utverkas för ändamålet, hade därmed frågan om en vidare utbildning på det hushållsekonomiska området inom landskapet förts ett steg framåt.

En fråga, som borde bli föremål för en mer ingående utredning är lantmannaskolan och dess låga elevfrekvens och vilka åtgärder som därvid böra vidtagas för att effektivare utnyttja denna för landskapets jordbrukare så